

Om merit og mobilitet mellem universiteter

Det er i Danmark juridisk muligt at kombinere sin uddannelse med uddannelseselementer andre steder fra i ganske høj grad og dermed sammensætte en meget individuelt profileret uddannelse. Det er meget positivt, at de studerende har denne mulighed, fordi det både sikrer en høj grad af forskellighed i de færdige kandidaters kompetencer, og fordi aktive valg om sammensætningen af ens uddannelse er med til at gøre den studerende kritisk bevidst om uddannelsesforløbets sammensætning – både med hensyn til styrker og svagheder.

Hvorfor merit?

Det følgende papir omhandler de studerendes mulighed for at sammensætte uddannelsesforløb, hvor der indgår elementer fra andre uddannelsessteder.

Der er tre hovedargumenter for nem adgang til at læse uddannelseselementer på andre institutioner:

1. *Den individuelle uddannelseskvalitet.* Den enkelte studerendes uddannelse kan blive af et højere niveau og mere relevant for vedkommende, hvis der er mulighed for i vid udstrækning selv at sammensætte uddannelsen.
2. *Den faglige kvalitet.* De enkelte fag vil vinde ved, at de studerende, der har læst på andre institutioner, bringer nye ideer, problemløsninger og faglige vinkler med tilbage til deres hjemfag.
3. *Mobilitet.* Studerende flytter ganske meget rundt i landet. Det er skadeligt både for deres gennemførelsestid og for muligheden for at gennemføre overhovedet, hvis det er vanskeligt at få meriteret fag fra andre institutioner. Eksempelvis er det vigtigt, at studerende, der flytter fra en landsdel til en anden og ønsker at læse videre på samme uddannelse på et nyt universitet, kan få meriteret så mange af deres oprindelige kurser som muligt. Skal man starte helt forfra efter f.eks. halvandet år, vil mange helt opgive at få taget en uddannelse. Det er skidt for den studerende og skidt for samfundet.

Hvad er problemet?

Muligheden for at få meriteret og forhåndsgodkendt uddannelseselementer er i denne forbindelse at opfatte som et eksempel – det mest oplagte – på en bredere problematik: universiteternes manglende incitament til at give de studerende mulighed for at læse uddannelseselementer på andre universiteter.

Med de fordele, der åbenlyst er ved samarbejde uddannelsesinstitutionerne imellem, kan det undre, at der lægges de studerende så store barrierer i vejen for at sammensætte en bred uddannelse med elementer fra flere forskellige institutioner.

Men det er et faktum, at de enkelte fagområder faktisk lægger de studerende ganske store hindringer i vejen, især for muligheden for at komme ud. Hvad enten der er tale om studieforløb, der er anlagt så man ikke opnår kompetence til at læse på andre institutioner eller manglende information om muligheden for at læse elementer på andre institutioner, peger det på den samme årsag til problemerne.

Universiteternes finansieringsmodel betyder, som den ser ud i dag, at universiteterne taber penge på at sende studerende til andre institutioner og læse. Det vil til hver en tid betyde, at universiteterne

mangler incitament til give de studerende mulighed for at tage ud. Men især i en situation, hvor universiteterne er hårdt pressede økonomisk, er det ødelæggende for de studerendes mulighed for at opnå bredere faglige kompetencer ved at rejse ud, at universiteterne mister penge på at give dem den mulighed.

Udover det snævert økonomiske problem, vil man formentlig ganske mange steder kunne identificere en uvilje mod at anerkende de studieforløb og faglige prioriteringer, der foretages af andre institutioner. Man kunne med en vis ret tale om en faglig konservatisme hos lokale ledelse (og underviserne).

Tendenserne til faglig konservatisme skal naturligvis modarbejdes, men den centrale udfordring er i denne sammenhæng det strukturelle problem, der ligger i en finansieringsmodel, der straffer universiteterne for at sende de studerende ud og hente ny viden til deres faglige hjemmiljø.

Hvad gør vi så?

Som allerede beskrevet, er hovedproblemet, at universiteterne, samtidig med at de er økonomisk pressede, af finansieringssystemet bliver straffet for at lade deres studerende rejse ud, fordi de ikke får del i de taxametermidler, der udbetales efter den studerende har forladt hjeminstitutionen. Skal man virkelig åbne op for muligheden for at sammensætte egne fagforløb, er det nødvendigt på den ene eller den anden måde at gøre op med denne store svaghed i systemet.

Man kunne forestille sig en række forskellige løsninger. Her skal blot præsenteres to:

- *Signing bonus.* Dette forslag skal løse problemer, der opstår, når studerende ønsker at skifte til et andet universitet – for eksempel efter endt bacheloruddannelse. Hjemuniversitetet bruger ganske mange midler på de grundlæggende dele af den studerendes uddannelse. De kvalificerer (eller burde) altså den studerende til at kunne læse andetsteds. Derfor kunne hjemuniversitetet for hver studerende, der begynder at læse andetsteds f.eks. modtage en 'signing bonus', altså en sum penge, der kommer til udbetaling én gang og kan ses som en kompensation for de forventede taxametermidler, der ikke kommer til udbetaling.
- *Afsendelsesbonus.* Universitetet opnår en bonus for at give studerende merit for uddannelseselementer, de har taget på en anden institution. Universitetet belønnes altså for at skabe rammer, som sikrer, at de studerende søger ud og tager uddannelseselementer ved andre universiteter.

Det er nødvendigt i første omgang at løse de strukturelle økonomiske problemer. Men derudover er det nødvendigt at bearbejde den tidligere beskrevne faglige uvilje mod andre fagmiljøers løsninger. Vi skal gøre op med den faglige konservatisme. Dette skal ikke forstås som en total strømlining af fagene på de forskellige universiteter – formålet med at komme ud er jo netop at lære noget nyt – men som et arbejde for en større forståelse og åbenhed overfor andre blik på en given faglighed.

I første omgang ville et koordineret informationsarbejde om muligheden for at læse på andre institutioner være ønskeligt. Men på længere sigt er det nødvendigt at opløse de fastlåste faglige enheder og åbne dem op for hinanden. Lykkes det ikke, får vi aldrig de dynamiske vidensinstitutioner, Danmark faktisk har fortjent.